

czwartek, 08.05.2025

Komunikat Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Społecznych

Wybory w demokracji zobowiązaniem do odpowiedzialności

Komunikat Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Społecznych z okazji rocznicy ogłoszenia encykliki *Centesimus Annus* oraz w związku ze zbliżającymi się wyborami prezydenckimi w Polsce

W encyklice *Centesimus Annus*, którą Jan Paweł II ogłosił 1 maja 1991 roku, czyli na początku transformacji społeczno-politycznej w Polsce, Ojciec Święty ukazał istotne zasady funkcjonowania państwa demokratycznego. W kontekście zbliżających się kolejnych wyborów prezydenckich, Rada Konferencji Episkopatu Polski ds. Społecznych pragnie przypomnieć nauczanie papieża Polaka zawarte w tej encyklice, ma ono bowiem wymiar uniwersalny i wciąż pozostaje aktualne i zobowiązujące. W encyklice tej papież podkreśla: „Kościół docenia demokrację jako system, który zapewnia udział obywateli w decyzjach politycznych” i kontrolowaniu własnych rządów. Jednocześnie przestrzega, że demokracja nie może „sprzyjać powstawaniu wąskich grup kierowniczych, które dla własnych partykularnych korzyści albo dla celów ideologicznych przywłaszczają sobie władzę w państwie”. Demokracji nie należy redukować wyłącznie do procedur wyborczych – trzeba dostrzec i urzeczywistniać jej istotne strukturalne elementy (CA 46).

Zasadnicze elementy systemu demokratycznego, według Jana Pawła II, to:

1. **Godność osoby ludzkiej**

Pierwszym i podstawowym elementem systemu demokratycznego jest uznanie i poszanowanie godności każdego człowieka. Autentyczna demokracja, która winna być celem dążeń politycznych „możliwa jest tylko w oparciu o poprawną koncepcję osoby ludzkiej”. Papież naucza: „pośród wszystkich stworzeń, tylko człowiek jest osobą, podmiotem świadomym i wolnym, stanowiąc w ten sposób ośrodek i szczyt wszystkiego, co istnieje na ziemi”. Osobie ludzkiej przysługuje więc najwyższy zakres suwerenności i szacunku ze względu na to, kim jest. Systemy polityczne, które negują godność osoby, najczęściej deformują istotę demokracji i przyczyniają się do tworzenia współczesnych totalitaryzmów (CA 44).

2. **Niezbywalne prawa człowieka**

Wśród podstawowych praw człowieka, na pierwszym miejscu papież wymienia prawo do życia, „którego integralną częścią jest prawo do wzrastania pod sercem matki od chwili poczęcia”. Inne wymieniane prawa to: prawo do życia w rodzinie, prawo do pracy, prawo do wolności religijnej i obywatelskiej. Realizacja tych praw jest możliwa tylko w państwie praworządnym, gdzie „najwyższą władzę ma prawo, a nie samowola człowieka”. Zatem, wymogiem demokracji jest „zdrowa teoria Państwa” (CA 44, 46).

3.

Wolność i prawda

Papież przypominał, że Kościół zabiega o uznanie i uszanowanie wolności i prawdy. Wolność jest w pełni dowartościowana jedynie poprzez przyjęcie prawdy. Wolność bez prawdy traci swoją treść i prowadzi do chaosu moralnego. Taka wolność może zniszczyć każde dobro wspólne i samego człowieka. (CA 46)

Papież podkreśla także, że podważanie roli i mocy obiektywnej prawdy może skutkować poważnymi zagrożeniami dla życia politycznego, a zatem samej demokracji. „Jeśli się nie uznaje prawdy transcendentnej, triumfuje siła władzy i każdy dąży do maksymalnego wykorzystania dostępnych mu środków, do narzucenia własnej korzyści czy własnych poglądów, nie bacząc na prawa innych”. Gdy nie uznaje się prawdy o człowieku, „to życie publiczne ulega wpływom interesów i sił, a demokracja traci sens”. Wówczas człowiek jest szanowany tylko na ile nie zagraża egoistycznym celom innych osób (CA 44, 46, 47).

4.

Troska o wartości i dobro wspólne

Podstawą systemu demokratycznego są wartości, które wynikają z poszanowania godności osoby ludzkiej. Partie polityczne nie mogą stawiać siebie ponad wartościami, nie uznając obiektywnego kryterium dobra i zła. W tym miejscu należy przypomnieć słowa papieża: „Historia uczy, iż demokracja bez wartości łatwo przemienia się w jawny lub zakamuflowany totalitaryzm” (CA 46).

Człowiek przeznaczony jest do życia wspólnotowego. Państwo jako wspólnota ludzi, aby mogło się rozwijać, potrzebuje odpowiednich warunków. Szlachetne cele winny być rozpatrywane i realizowane w oparciu o kryterium sprawiedliwości, prawdy, etyki i godności człowieka, a nie według sprawczej i finansowej siły różnorodnych grup czy partii (CA 46).

Biorąc pod uwagę przemyślenia i rady papieża Jana Pawła II, w związku ze zbliżającymi się wyborami na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Rada Konferencji Episkopatu Polski ds. Społecznych zachęca do jak najliczniejszego w nich udziału tak, by w powszechny i odpowiedzialny sposób wskazać osobę godną tego politycznie ważnego stanowiska. Katolicy, a także inne osoby, którym leży na sercu dobro Ojczyzny, powinni w swoim akcie wyborczym kierować się zasadami, które życie indywidualne i społeczne czynią godnym i szczęśliwym. Te zasady w swoim nauczaniu wskazywał św. Jan Paweł II.

Pomocą w rozeznaniu, jak głosować, może być także przygotowane przez Radę KEP ds. Społecznych *Vademecum wyborcze katolika* opublikowane na stronach Konferencji Episkopatu Polski 21 września 2023 roku:

<https://episkopat.pl/doc/214370.vademecum-wyborcze-katolika-dokument-rady-ds-spoecznych-kep>. Zachęcamy do zapoznania się z tym dokumentem.

Przypominamy również, że udział w wyborach jest nie tylko powinnością obywatelską, ale też obowiązkiem katolika i każdego zatroskanego o dobro wspólne.

Bp Marian Florczyk

Przewodniczący Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Społecznych

Warszawa, 2 maja 2025 roku